

İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü
Alpay Pasinli

*Müzemiz eski müdürlerinden müzeci ve ressam
merhum Aziz OGAN'ın yapıtlarından oluşan
resim sergisini onurlandırmanızı diler.*

Açılış : 20 Aralık 1989, Çarşamba Saat: 15.00

Yer : Arkeoloji Müzesi

Sergi Süresi: 20 Aralık 1989 - 10 Ocak 1990

A Z İ Z O G A N

1888

1956

Büst, 1938-1939,
Zühtü Müridoğlu

Doğumunun 100. Yılında Yapıtları Sergisi

Ressam, Müzeci, Arkeolog Aziz Ogan'ın Yaşam ve Çalışmalarının Kısa Öyküsü

Ayastafanos Önünde Yatan Gemiler, 1908

Ayvalık kökenli Ağazade Halil torunu Aziz Ogan, Mahmudiye Firkateyni gönüllü leventlerinden, Sivas topol gazisi, tüccardan Ahmet Efendi ile Ferdane Hanımın onuncu çocuğu olarak 1888'de, Haliç'in Bahariye'sindeki yalıda dünyaya gelmiştir. Ailenin dokuz çocuğu Aziz'in doğumundan önce, çoğu yetişkin olarak ölmüştü.

Babası Ahmet, doğaya ve anılara tutkun, canlı, hareketli bir yaşantıya sahipti. Bu doğa tutkunluğu Ahmet Bey'i İstanbul dışına, Gebze'ye sürükledi. Mutlu bir tesadüf sonucu, Gebze'deki yazlık bağevi onun Türk Müzeciliğinin kurucusu Osman Hamdi Bey'e komşu olmasına yolaçtı. Osman Hamdi Bey ile kurulan bu komşuluk zamanla yerini bir Osman Hamdi hayranlığına bıraktı. Bu hayranlık babayı olduğu kadar oğul Aziz'i de ömür boyu etkisinde tuttu.

İlk ve Orta eğitimini bitiren Aziz Ogan, Sanayii Nefise'nin resim bölümüne devam etti. Hocaları Osman Hamdi Bey, arkadaşları ise Çallı İbrahim, Ali Sami Boyar, Sami Yetik gibi değerlerdi.

Öğrenciliği sırasında, yapıtlarının bir kısmını resim malzemeleri satan ve

dolayısıyla o günlerin tek galerisi işlevini gören, bu yüzden de kendisini "Tanguy Baba" kabul eden Fruterman'ın dükkânında teşhir ederek, satarak, eğitim harçlığına katkıda bulunuyordu. Bu dönem Aziz Ogan'ın anıları arasında müstesna bir yer tutar.

Aziz Ogan, yabancı dil eğitiminin dışında Osman Hamdi'nin teşvikiyle mimari eğitimin bazı bölümlerine de devam ediyordu. Mahmut Şükrü Hoca'nın "Mukavemetil Malzemeyi İnşaiye, Kat'ı Eşcar ve Ahcar" dersleri gibi. Buradan da anlaşılıyor ki, kendisini gelecekteki arkeolojik röleve ve restorasyon çalışmaları için uzmanlaştırmayı amaçlıyordu. Aziz Ogan 1907 yılında Sanayii Nefise'den mezun oldu. Prof. Arif Müfit Mansel'e göre "Aziz Bey'de güzel sanatlara ve eski eserlere karşı dikkate değer istidat sezen Hamdi Bey, onu, Asarı Atika Müzelerine girmeye teşvik ediyor; böylece genç Sanayii Nefise mezunu da müzecilik ailesine katılıyor. Az bir müddet sonra çalışkanlığı ve iyi karakteri ile bu aile efradı arasında mümtaz bir yer almaya mavaffak oluyor"du.

Aziz Ogan, 1907'den emeklilik tarihi olan 1954'e kadar; 1914-1918 yıllarındaki askerlik hizmeti dışında, Türk Arkeolojisine bilim adamı, yazar,

idareci olarak hizmet vermiştir. Askerlik hizmetinde de yedeksubay olarak, ordu tarafından tamir ettirilen Baalbek'deki Jupiter Tapınağı'nın restorasyonuna nezaret etmiş, Şam Emeviye Camii'sinin çevre tanzimi ve düzenlenmesinde İsviçreli heyetle işbirliği yaparak arkeolojiden kopmamıştı.

Aziz Ogan 1911'de Asar-ı Tefvik süvarisi, 31 Mart Vakası şehitlerinden Ali Kabûli'nin kızı Mesture Hanımla evlenmiştir. O güne kadar arkeoloji ile hiç bir ilgisi olmayan Mesture Hanım, eşinin çalışmalarına büyük bir ilgi göstermiş ve Sardes kazılarında ona refakat etmiştir.

Aziz Ogan emekli olduktan sonra da fahri olarak Eski Eserler Koruma Encümeni'nde, ayrıca Arkeoloji ve Eski Eserler'le ilgili yeni yasa tasarılarının hazırlanmasında, ölüm yılı olan 1956'ya kadar hizmetini sürdürmüştür.

Türk Tarih Kurumu'ndan başka, Avusturya, Çekoslovakya ve Almanya Arkeoloji Enstitüleri ile Mainz Akademisi aslı üyesi olan Aziz Ogan, yaptığı çalışmalarla yurt dışında da ilgi çekmiştir. Carl Watzinger, 1944'de Teodor Wiegand adlı eserinde "Leutnant Aziz Bey" diye kendisinden övgüyle söz etmektedir.

Çinili Köşk, Enteryör

3. Ahmet Çeşmesi

Ressam Aziz Ogan'ın yapıtlarında ise hocası Osman Hamdi'nin, atölye arkadaşlarının ve devrinin etkisi görülmektedir. Arkeolojik buluntular ve doğa, yapıtlarının konusunda etkin olmuştur. Ege'nin parlak güneşi, aydınlık renkleri peysajlarında bütün canlılığı ile yer almıştır.

Aziz Ogan'ın bir çok yapıtı, hizmet verdiği İstanbul, İzmir müzeleriyle Milli Eğitim Bakanlığı'na kendisi tarafından armağan edilmiştir.

Belli başlı yapıtlarından "Çinili Köşk İç Görünümü" ile bir çok sanatçıya da konu olan "3. Ahmet Çeşmesi"nde Osman Hamdi'nin de aracılığıyla Courbet'nin etkisi görülmektedir. Kendi deyimiyle "Ayastafanos Önünde Yatan Gemiler" yapıtıyla ise, sıcak bir yaz günü ikindisinde deniz yüzeyindeki buharlaşma ve bunun yarattığı ışık ve renk zenginliğini saptamıştır. Bu eseri konuyu teşkil eden "Bezmialem-Asarı Tefik-Mesudiye"nin anısını seksen yıl sonra günümüze aktarması yönünden ayrıca bir tarihi belge değeri de taşımaktadır. Eyüp Sultan'da bir eski İstanbul evini konu alan yapıtı, hediye ettiği Sir Russel tarafından Manchester Art Gallery'de hâlen teşhir edilmektedir.

Aziz Ogan hakkında başvurulabilecek ve ayrıntılı açıklamalarda bulunan diğer yazılar şunlardır:

- 1- Türk Tarih Kurumu, Belleten, cilt XXII, S.85, 1958-Ocak
Prof. Dr. Arif Müfit Mansel
- 2- Türk Yurdu, S.263, 1956-Aralık
Prof. Dr. Semavi Eyice
- 3- İstanbul Enstitüsü, III, 1957
Prof. Dr. Jale İnan
- 4- Yeni İstanbul Gazetesi, 1956-27 Ekim
Arkeolog Osman Sümer

**Büst, 1938-1939,
Zühtü Müridoğlu**

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Jale İnan Arşivi

JALBIO0300102